Dosarul nr. **2ac-30/24** judecătoria Drochia, sediul Rîșcani
Judecător M.Sajin

D E C I Z I E
28 noiembrie 2024

Colegiul Civil şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Bălți
În componenţa
președintele ședinței, judecător Adriana Garbuz
judecători Iulia Grosu Svetlana Șleahtițki
grefier Lilia Burlacu

examinând, în ședință publică, cererile de apel declarate de SRL „Ivis Construct” prin intermediul avocatului Nicolae Negrei și de Consiliul raional Rîşcani împotriva hotărârii Judecătoriei Drochia (sediul Rîșcani) din 24.01.2024, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de SRL „Ivis Construct” împotriva Consiliului raional Rîşcani privind încasarea sumei şi cheltuielilor de judecată

a c o n s t a t a t:

Pretențiile reclamantului:

La data de 06 noiembrie 2023, reprezentantul reclamantului SRL „Ivis Construct”, avocatul Nicolae Negrei a înaintat cerere de chemare în judecată în contradictoriu cu Consiliul raional Rîșcani, privind încasarea datoriei în sumă de 196.813,04 lei, penalității în sumă de 11.021,00 lei și a cheltuielilor de judecată sub formă de taxă de stat în sumă de 6.236,00 lei și asistență juridică în sumă de 20.000,00 lei.

În motivarea acțiunii, reprezentantul reclamantului SRL SRL „Ivis-Construct”, avocatul Nicolae Negrei a invocat, că în fapt, la data de 21 octombrie 2022 a fost semnat contractul de antrepriză nr. 87 privind achiziţia prin cererea ofertei de preţ nr. ocds-b3wdpl-MD-1664433133737 din data de 12.10.2022, între preşedintele raionului Rîşcani Secrieru Vasile, în calitate de beneficiar pe de o parte şi SRL „Ivis Construct” IDNO 1016600027940, reprezentată prin administratorul Sîrbu Ion în calitate de antreprenor, pe de altă parte.

Potrivit pct. 1.1. din contractul menţionat, SRL „Ivis Construct” s-a obligat să execute lucrările şi anume: „Dezvoltarea infrastructurii de afaceri prin amenajarea pieţei regionale EN-GROS şi spaţiilor destinate activităţilor NON-AGRICOLE din or. Rîşcani- Castel tip de apă din oţel PG1 şi PG2 fabricat industrial cu volumul de 50 m3”.

La data de 07.03.2023 între aceleaşi părţi cu privire la acelaşi obiect este semnat un nou contract cu nr. 23.

Potrivit contractului nr. 23 perioada de executare a lucrărilor fiind până la data de 31.12.2023.

Atât potrivit primului contract cât şi potrivit al doilea contract, lucrările nu vor fi considerate finalizate până când procesul verbal de recepţie la terminarea lucrărilor nu va fi semnat de comisia de recepţie, care confirmă că lucrările au fost executate conform contractului pct. 3.5 din contract.

În cadrul executării contractului nr. 87 din 21.10.2022 şi nr. 23 din 07.03.2023, au fost suportate lucrări suplimentare necesare finalizării lucrărilor şi anume montarea şi demontarea schelelor având în vedere că aceste lucrări nu au fost incluse iniţial în caietul

de sarcini, deoarece iniţial, izolarea era preconizată pentru executare când obiectele erau la sol, însă autorul de proiect nu a permis executarea la sol, dar doar în poziţie verticală, astfel au survenit lucrările suplimentare.

Necesitatea de a fi executate aceste lucrări suplimentare au fost solicitate de către autorul proiectului „Roman Emet" S.R.L şi coordonate cu beneficiarul Consiliul Raional Rîşcani reprezentat prin preşedintele Vasile Secrieru.

Astfel, potrivit devizului de lucrări de montare şi demontare a schelei, valoarea lucrărilor a fost estimată la suma de 196.813,04 lei, devizul fiind contrasemnat de comisia proiectului, beneficiar, proiectant responsabil tehnic şi diriginte de şantier.

Potrivit procesului verbal de recepţie a lucrărilor executate pe august 2023, semnat de comisia de recepţie, se confirmă că reclamantul SRL „Ivis Construct" a executat lucrările conform devizului local de montare-demontare a schelelor lucrări suplimentare, iar pârâtul Preşedintele reprezentant a Consiliul Local Rîşcani nu a înaintat absolut nici o pretenţie privind calitatea lucrărilor sau termenul de executare a lucrărilor, iar acest fapt atestă recepţionarea lucrărilor în volumul şi preţul executat.

La data de 01.09.2023, la Consiliul Raional Rîşcani pe numele Preşedintelui raional Rîşcani Secrieru Vasile, a fost înregistrată o cerere prealabilă cu privire la achitarea lucrărilor suplimentare executate la obiectul: "Dezvoltarea infrastructurii de afaceri prin amenajarea pieţei regionale EN-GROS şi spaţiilor destinate activităţilor NON-AGRICOLE din or. Rîşcani - Castel tip de apă din oţel PG1 şi PG2 fabricat industrial cu volumul de 50 m3".

De la înaintarea cererii prealabile până în prezent nu au primit nici un răspuns iar acest fapt SRL „Ivis Construct" îl interpretează ca un refuz în vederea realizării obligaţiilor contractuale privind achitarea preţului pentru lucrările executate.

Acţiunile întreprinse de reclamant, dorinţa reclamantului de a soluţiona litigiul pe cale amiabilă, în tandem cu pasivitatea pârâtului, coroborat cu comportamentul lipsit de diligență şi încălcarea de către acesta a obligaţiilor contractuale, impune reclamantul la demararea acţiunii în vederea revendicării datoriei contractuale acumulate în sumă de 196.813,04 lei.

Astfel valoarea totală a penalităţii constituie suma de 11.021 lei, calculată pentru perioada de la 24 august 2023 până pe data de 18.10.2023, care urmează a fi încasată de la pârât. Or, încasarea integrală a sumei penalităţii este absolut legală, întemeiată de bazele legislaţiei civile art. 1 al Codului Civil şi anume libertatea contractuală, atunci când persoanele fizice şi juridice sunt libere să stabilească pe bază de contract drepturile şi obligaţiile lor, orice alte condiţii contractuale, dacă acestea nu contravin legii. Aşa dar, în situaţia în care prin contractul de antrepriză pârâtul a acceptat o penalitate pentru întârzierea sumei datorate, instanţa urmează să ţină cont de voinţa părţilor şi de drepturile şi obligaţiile care apar prin semnarea actului juridic. Mai mult, instanţa urmează să ţină cont de faptul că, pârâtul a perturbat activitatea reclamantului, încălcând astfel dreptul reclamantului la asigurarea unui climat favorabil în activitatea economică a societăţii în condiţiile art. 126 din Constituţie.

Poziţia instanţei de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Judecătoriei Drochia (sediul Rîșcani) din 24.01.2024 acțiunea a fost admisă parțial:

- S-a încasat de la Consiliul raional Rîşcani în beneficiul SRL „Ivis Construct” conform contractului de antrepriză nr. 87 din 21.10.2022 şi nr. 23 din 07.03.2023 suma datoriei contractuală de 196 813,04 lei, penalitatea contractuală în sumă de 11 021,00 lei pentru perioada 24.08.2023 -18.10.2023, în total suma de 207 834,04 lei;
- S-a încasat de la Consiliul raional Rîşcani în beneficiul SRL „Ivis Construct” cheltuielile de judecată sub formă de taxă de stat achitată de reclamant în sumă de 6 236,00 lei şi pentru asistența juridică suma de 10 000,00 lei.

Solicitarea apelantului:

Nefiind de acord cu hotărârea menționată, la data de 15.02.2024, Consiliul raional Rîşcani a contestat hotărârea primei instanţe, solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii cu emiterea unei hotărâri noi prin care acțiunea va fi respinsă integral.

La data de 23.02.2024, SRL „Ivis Construct” prin intermediul avocatului Nicolae Negrei la fel a contestat hotărârea Judecătoriei Judecătoriei Drochia (sediul Rîșcani) din 24.01.2024, solicitând admiterea apelului, casarea parțială a hotărârii în latura admiterii parțiale a cerinței de încasarea cheltuielilor de asistență juridică și în acest sens a solicitat emiterea unei hotărâri noi prin care acțiunea va fi admisă integral.

Potrivit art.362 alin.(1) Cod de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

După cum a fost indicat mai sus, apelanții Consiliul raional Rîşcani și SRL „Ivis Construct” prin intermediul avocatului Nicolae Negrei au depus cererile de apel la 15.02.2024 și 23.02.2024, contestând hotărârea Judecătoriei Drochia (sediul Rîșcani), dispozitivul căreia a fost pronunțat la 24.01.2024. Astfel, Colegiul atestă și constată că, apelurile au fost declarate în interiorul termenului acordat de lege.

Argumentele părţilor:

În motivarea apelului reprezentantul apelantului SRL „Ivis-Construct” avocatul Negrei Nicolae a invocat următoarele: onorariul stabilit în contractul de asistenţă juridică are natura preţului pentru serviciile prestate de către avocat clientului său, având la bază înţelegerea cu clientul. Nici o autoritate nu poate stabili onorariu, nu îl poate mări sau micşora, instanţa în acest sens a intervenit prin micşorarea acestui onorariu, fapt prin care Ivis Construct pe lângă faptul că suportă în continuare un prejudiciu prin neachitarea preţului pentru serviciile prestate, în acelaşi timp angajând un avocat pentru apărarea drepturilor şi intereselor în instanţa de judecată, suportă şi un prejudiciu prin faptul că nu-şi poate încasa în volum deplin cheltuielile suportate.

Or, potrivit contractului încheiat între CA „Negrei Nicolae” şi SRL „Ivis Construct”, obiectului contractului, constituie acordarea asistenţei juridice pe marginea acţiunii civile privind încasarea datoriei de la Consiliului Rîşcani, care presupune acţionarea avocatului pe tot parcursul procesului de la întocmirea acţiunii civile reprezentarea în instanţa de fond, Apel şi Curtea Supremă de Justiţie.

Astfel avînd în vedere că Consiliul Rîşcani a contestat hotărîrea primei instanţe, contractul încheiat cu SRL „Ivis Construct” presupune participarea avocatului Negrei

Nicolae în continuare în acest proces la Curtea de Apel Bălţi, fapt ce impune în continuare acordarea asistenţei juridice prin întocmirea cererilor de rigoare, deplasarea în municipiul Bălţi şi participarea la şedinţele de judecată.

Pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CEDO, se evidenţiază necesitatea prezentării, de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor, a dovezii achitării onorariilor avocaţilor (copii de pe dispoziţiile de plată prin virament sau bonurile de plată), fapt realizat în acest proces, or anume prin acest înscris se demonstrează suma achitată pentru serviciul avocatului, iar raportul cu privire la acţiunile realizate şi suma pentru fiecare acţiune nu poate fi apreciat ca un act obligatoriu şi care ar atesta cu certitudine cele relatate în înscris.

După cum a stabilit instanţa de judecată raportul este necesar în cazul în care se optează pentru un tarif orar, însă în cazul de faţă onorariu potrivit contractul a fost achitat pentru întreg proces şi contractul nu presupune o tarifare orară a clientului.

Necesitatea suportării de reclamant a cheltuielilor de judecată compuse din asistenţă juridică, rezultă nemijlocit din necesitatea realizării, apărării dreptul/interesele încălcate a reclamantului, or pîrîtul nici nu a dat curs cererii prealabile printr-un răspuns în dezacord cu acesta, iar din culpa pîrîtului reclamantul a fost nevoit să angajeze un avocat fapt ce a generat cheltuieli suplimentare din partea reclamantului în vederea apărării drepturilor şi intereselor încălcate.

Mult mai mult, la şedinţele de judecată stabilite pe marginea cauzei pîrîtul a fost citat de două ori pentru a participa în cadrul şedinţei, iar în urma recepţionării citaţiilor şi acţiunii, acestea nici nu au depus vreo referinţă în dezacord cu acţiunea înaintată, iar acest comportament indiferent a dus la examinarea cauzei în lipsa pîrîtului.

Potrivit cererii de apel depuse de pîrît în genere se contestă acţiunea în întregime, fapt ce presupunem că pîrîtul va prezenta probe şi argumente care de fapt instanţa de apel nu ar trebui să le aprecieze deja în cadrul examinării cauzei la Curtea de Apel, avînd această obligaţie şi în acelaşi timp şi drept, în instanţa de fond ultimii nu au realizat acest fapt, iar acum în cadrul Curţii de Apel, impune reclamantul prin intermediul avocatului de a participa în continuare în vederea apărării drepturilor şi intereselor încălcate.

Deoarece, munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a participa în alte cauze avînd în vedere deplasarea din municipiul Chişinău iniţial la judecătoria Rîşcani iar în prezent la Curtea de Apel Bălţi, fapt ce impune avocatul de a pierde o zi pentru o singură cauză, iar acest aspect duce şi la imposibilitatea de a participa pe alte cauze şi de a încasa onorariile cuvenite, fapt ce şi a stat la baza stabilirii onorariului care a fost achitat de SRL „Ivis Construc”t, or acest onorariu a fost stabilit pentru întreg proces, iar faptul că pîrîtul nu s-a prezentat în proces şi nu a încrecat să se apere în cazul dezacordului cu acţiunea iar ca rezultat cauza s-a examinat din două şedinţe, nu poate fi ca temei să nu fie admise cheltuielile de asistenţă juridică în întregime.

În motivarea apelului reprezentantul apelantului Consiliul raional Rîșcani, a menționat că, la data de 21 octombrie 2022, în urma desfăşurării procedurii de achiziţie publică din 12.10.2022, între Consiliul Raional Rîşcani în calitate de beneficiar, reprezentat de către preşedintele raionului Rîşcani Secrieru Vasile, pe de o parte şi SRL „Ivis Construct” reprezentată prin administratorul Sîrbu Ion în calitate de antreprenor, pe

de altă parte, a fost semnat contractul de antrepriză nr. 87 privind achiziţia prin cererea ofertei de preţ nr. ocdsb3wdpl-MD-l664433133737 din data de 12.10.2022 (în continuare Contract).

Potrivit pct. 1.1. din Contract, SRL „Ivis Constmct" s-a obligat să execute lucrările şi anume: „Dezvoltarea infrastructurii de afaceri prin amenajarea pieţei regionale EN-GROS şi spaţiilor destinate activităţilor NON-AGRICOLE din or. Rîşcani- Castel tip de apă din oţel PG1 şi PG2 fabricat industrial cu volumul de 50 m3".

Menționează că, potrivit pct. 2.1. din Contract - durata de execuţie a lucrărilor contractuale este de 60 zile după primirea ordinului de începerea execuţiei şi asigurării lucrului ritmic de către beneficiar - ordonatorul de credite. Potrivit pct. 3.1. din Contract - valoarea lucrărilor ce reprezintă obiectul prezentului contract este de 2 037 683,00 lei, inclusiv 339 613,83 lei, TVA.

Susține că la data de 16.11.2022, prin comunicatul nr. 16, intimatul/reclamant SRL „Ivis - Construct" s-a adresat către apelantul/pîrît prin care a comunicat că: în conformitate cu Contractul de antrepriză nr.87 din 21.10.2022, au apărui lucrări adăugătoare de executare a piloţilor foraţi şi că la momentul elaborării devizelor nu a fost posibil de prevăzut existenţa apelor subterane şi a solicitat aprobarea devizului privind lucrările adăugătoare.

La data de 05.12.2022, ca urmare a deciziei grupului de lucru pentru achiziţii nr. 01 din 05.12.2022, între Operatorul Economic şi Autoritatea Contractantă, a fost semnat Acordul Adiţional nr. 1, la Contractul nr.87 din 21.10.2022, prin care în Contract s-au aplicat modificări şi anume - suma totală a Contractului de 2 037 683.00 lei sa majorat cu 296 037,86 lei.

Prin Decizia Consiliului Raional Rîşcani nr.01/02 din 13.01.2023, cu privire la alocarea mijloacelor financiare pentru anul 2023, s-au alocat mijloace financiare din soldul disponibil al bugetului raţional la situaţia din 01.01.2023, în sumă de 295,3 mii lei, la piaţa angro, pentru amenajare.

Ulterior, în luna august 2023, SRL „Ivis Construct" a prezentat un deviz de lucrări de montare şi demontare a schelei valoarea lucrărilor au estimat-o la suma de 196.813,4 lei. Devizul a fost contrasemnat de comisia proiectului, beneficiar, proiectant responsabil tehnic şi diriginte de şantier.

Instanţa de fond eronat a constatat că potrivit procesului verbal de recepţie a lucrărilor executate pe august 2023, semnat de comisia de recepţie se confirmă că reclamantul SRL „Ivis Construct" a executat lucrările conform devizului local de montare-demontare a schelelor (lucrări suplimentare), iar pârâtul Preşedintele raionului reprezentant a Consiliul Local Rîşcani nu a înaintat absolut nici o pretenţie privind calitatea lucrărilor sau termenul de executare a lucrărilor, iar acest fapt atestă recepţionarea lucrărilor în volumul şi preţul executat.

Menţionează că semnarea devizului local de montare-demontare a schelelor lucrări suplimentare, de către preşedintele raionului reprezentant a Consiliul Local Rîşcani, nu poate produce efecte juridice, or, nu era împuternicit de consiliu să semneze aceste acte, iar referitor la plata sumei de 196 813,04 lei, solicitarea data a fost examinată la şedinţa Consiliului Raional Rîşcani din 15.08.2023, unde a fost supusă votului propunerea de a

aloca 196,9 mii lei pentru montarea şi demontarea schelelor la piaţa angro şi ca rezultat solicitarea a fost respinsă, rezultatul votului fiind: Pro - 0; împotrivă - 1; s-au abţinut – 23.

La data de 01.09.2023 cu nr. 645 a fost înregistrată cererea prealabilă depusă de SRL „Ivis Construct" către preşedintele raionului Rîşcani Vasile Secrieru cu privire la achitarea lucrărilor suplimentare executate conform devizelor anexate, însă fără rezultat din partea pârâtului.

Ulterior, la şedinţa Consiliului din 22.09.2023, s-a inclus în ordinea de zi chestiunea cu privire la alocarea sumei de 196,9 mii lei pentru montarea şi demontarea schelelor la piaţa angro, unde preşedintele şedinţei a propus să fie exclusă suma de 196,9 mii lei din decizie, propunere supusă votului, rezultatul votului fiind: Pro - 19, împotrivă - 0; s-au abţinut - 4.

În atare circumstanţe, cererea prealabilă (notificarea) SRL "1vis - Construct", nu putea fi satisfacută de către Consiliul Raional, pe motiv că suma data depăşeşte suma prevăzută de contractul de antrepriză nr.8 7 din 21.10.2022 şi acordul adiţional nr.l din 05.12.2022.

Necătînd la aceasta, instanţa de fond interpretează eronat circumstanţa de fapt şi pune la baza hotărîrii sale prevederile art. 1331 Cod civil.

Astfel, începînd de la faptul că devizul prezentat nu este datat, nu e clar la ce data a fost semnat, acesta nu poate fi interpretat ca o sursă de obligaţii pecuniare faţă de apelant, aşa cum o face instanţa de fond, reclamantul/intimat nu a prezentat nici o probă care ar justifica cerinţa sa, nu a demonstrat că lucrările efectuate ce depăşesc limita contractului, nu au fost previzibile la data semnării contractului, mai mult ca atît, aceste lucrări care se pretind a fi neprevăzute, au fost discutate şi aprobate la semnarea contractului.

La fel apreciază critic alegaţia instanţei de fond precum că potrivit procesului verbal de recepţie a lucrărilor executate pe august 2023, acesta a fost semnat de comisia de recepţie, antreprenorul general SRL „Ivis Construct", investitorul preşedintele raionului Rîşcani Vasile Secrieru, deci se atestă recepţionarea lucrărilor în volumul şi preţul executat.

Or, acesta nici nu este un act juridic nu produce careva efecte juridice, nu este un contract sau măcar un acord adiţional, nu a fost aprobat de către Consiliu, unica autoritate în drept să decidă aceste plăţi din bugetul local şi să împuternicească pe preşedintele raionului să semneze un acord adiţional suplimentar la contract, încheiat şi semnat între părţi, ce ar produce efecte juridice şi ar permite debursarea sumei solicitate de reclamant şi eronat dispuse spre încasare de către instanţa de fond.

La fel instanţa de fond dă o interpretare a normelor material şi anume: a art. 947 alin. (1) Cod civil, clauza penală este o prevedere contractuală prin care părţile evaluează anticipat prejudiciul, stipulând că debitorul, în cazul neexecutării obligaţiei, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun (penalitate), art. 942 alin. (1) Cod civil, în cazul în care o sumă de bani nu este plătită la scadenţă, creditorul are dreptul la dobîndă de întîrziere pentru suma respectivă din data imediat următoare scadenţei plăiţii pînă la data în care s-a efectuat plata, la rata prevăzută la alin. (2) ori la o altă rată prevăzută de dispoziţiile legale special, şi art. 942 alin. (4) Cod civil, în cazul în care s-a stipulat o clauză penală, creditorul poate să ceară, la alegere, fie dobînda de întîrziere

calculată conform dispoziţiilor prezentului articol, fie penalitatea pentru întîrziere.

Or, penalităţile solicitate de către reclamant şi admise eronat de către instanţa de fond, nu provin dintr-un act juridic, dintr-un contract negociat între părţi, mai mult ca atît, suma prevăzută de contractul de antrepriză nr.87 din 21.10.2022 şi acordul adiţional nr. 1 din 05.12.2022, a fost achitată integral în termen, apelantul ne avînd întîrzieri, care ar fi întemeiat pretenţia reclamantului referitor la calcularea şi solicitarea penalităţilor.

La final menţionează că în raportul juridic între apelant, Consiliul Raional Rîşcani şi intimata, SRL ”Ivis - Construct”, ultima a dat dovadă de rea - credinţă, a ieşit din limitele contractului de antrepriză nr.87 din 21.10.2022, or, să-fi dat dovadă de bună - credinţă la etapa desfăşurării procedurii de achiziţie publică din 12.10.2022, să fi descris sumele reale pentru efectuarea lucrărilor, existau şanse minime ca anume acest agent economic să cîştige această lucrare, reclamantul/intimat în raport cu apelantul/pîrît a dat dovadă de rea-credinţă

În cadrul ședinței instanței de apel reprezentantul apelantului/intimat, avocatul Negrei Nicolai a susținut apelul înaintat de SRL „Ivis Construct”, nu este de acord în partea respingerii cheltuielilor de judecată consideră că acestea sunt rezonabile, suma a fost diminuată neîntemeiat, solicită admiterea apelului, casarea hotărârii instanței de fond cu admiterea încasării integrale a cheltuielilor de judecată solicitate în mărime totală de 20000 lei.

Referitor la cererea de apel declarată de către Consiliul rl. Râșcani o consideră absolut neîntemeiată, solicită respingerea acesteia cu menținerea hotărârii în această parte.

Reprezentantul apelantului/intimat, Sîrbu Ion a declarat că susține cele expuse de către avocat.

Reprezentantul apelantului/intimat, avocatul Lupacescu Veaceslav în interesele Consiliului raional Rîșcani a solicitat respingerea cererii de apel depusă de către SRL „Ivis Construct”, pe care o consideră neîntemeiată.

Cererea de apel înaintată de Consiliul raional Rîșcani o susţine, consideră că urmează a fi admisă cu casarea hotărârii instanței de fond prin care a fost admisă acțiunea înaintată de SRL „Ivis Construct” pe care o consideră ca fiind neîntemeiată și urmează a fi respinsă la fel solicită a fi respinse penalitățile și cheltuielile de judecată solicitate.

Aprecierea instanţei de apel:

Analizând legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces, a materialelor din dosar, Colegiul Civil consideră că apelul declarat de SRL „Ivis Construct” urmează a fi respins, iar apelul declarat de Consiliul raional Rîșcani urmează a fi admis, hotărârea casată integral cu emiterea unei noi hotărâri din următoarele considerente.

Conform art. 385 lit. c) Cod de procedură civilă, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul şi să caseze integral sau parţial hotărârea primei instanţe, emiţând o nouă hotărâre.

Conform art. 386 alin. (1) Cod de procedură civilă, hotărârea primei instanţe se casează sau se modifică de instanţa de apel dacă:

a) circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei nu au fost constatate şi elucidate pe deplin;

b) circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei, pe care prima instanţă le consideră constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice şi suficiente;

c) concluziile primei instanţe, expuse în hotărâre, sunt în contradicţie cu circumstanţele cauzei;

d) normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat.

În conformitate cu prevederile art. 373 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură civilă, (1) instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă.

(2) În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces.

(5) Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Din conţinutul celor relatate, Colegiul civil reţine că sarcina instanţei de apel derivă din dispoziţiile art. 373 alin.(1), (2) și (5) Cod de procedură civilă, în condiţiile în care instanţa de fond a soluţionat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acţiunii în raport cu concluziile reţinute de către aceasta.

Instanţa de apel menționează că art. 6 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justiţiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligaţiei instanţelor de judecată de a-şi argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanţelor pricinii.

Îndatorirea de a motiva coerent şi unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicţii între motivare şi dispozitiv, constituie o garanţie pentru justiţiabili, în faţa eventualului arbitrariu judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

În corespundere cu prevederile art. 5 alin. (1) din Codul de procedură civilă, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime.

Potrivit art. 9 Cod civil, (1) drepturile şi obligaţiile civile apar în temeiul legii, precum şi în baza actelor persoanelor fizice şi juridice care, deşi nu sînt prevăzute de lege, dau naştere la drepturi şi obligaţii civile, pornind de la principiile legislaţiei civile. (2) Drepturile şi obligaţiile civile apar: a) din contracte şi din alte acte juridice; b) din acte emise de o autoritate publică, prevăzute de lege drept temei al apariţiei drepturilor şi obligaţiilor civile; c) din hotărîre judecătorească în care sînt stabilite drepturi şi obligaţii; d) în urma creării şi dobîndirii de bunuri în temeiuri neinterzise de lege; e) în urma elaborării obiectelor de proprietate intelectuală; f) în urma cauzării de prejudicii unei alte persoane; g) în urma îmbogăţirii fără justă cauză; h) în urma altor fapte ale persoanelor fizice şi juridice şi a unor evenimente de care legea leagă apariţia unor efecte juridice în materie civilă.

Potrivit art. 308 Cod civil, act juridic civil este manifestarea de către persoane fizice şi juridice a voinţei îndreptate spre naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice civile.

Materialele cauzei atestă că, la data de 21 octombrie 2022 a fost semnat contractul de antrepriză nr. 87 privind achiziţia prin cererea ofertei de preţ nr. ocds-b3wdpl-MD-1664433133737 din data de 12.10.2022, între preşedintele raionului Rîşcani Secrieru Vasile, în calitate de beneficiar pe de o parte şi SRL „Ivis Construct" reprezentată prin administratorul Sîrbu Ion în calitate de antreprenor, pe de altă parte, perioada de executare a lucrărilor fiind până la data de 31.12.2022 (f.d.11-18).

Potrivit pct. 1.1. din contractul menţionat, SRL „Ivis Construct" s-a obligat să execute lucrările şi anume: „Dezvoltarea infrastructurii de afaceri prin amenajarea pieţei regionale EN-GROS şi spaţiilor destinate activităţilor NON-AGRICOLE din or. Rîşcani- Castel tip de apă din oţel PG1 şi PG2 fabricat industrial cu volumul de 50 m^3".

La data de 07.03.2023 între aceleaşi părţi cu privire la acelaşi obiect este semnat un nou contract de antrepriză cu nr. 23, iar perioada de executare a lucrărilor fiind până la data de 31.12.2023 (f.d.19-22).

În cadrul executării contractelor cu nr. 87 din 21.10.2022 şi nr. 23 din 07.03.2023, au fost suportate lucrări suplimentare necesare finalizării lucrărilor şi anume montarea şi demontarea schelelor. În sensul dat, a fost întocmit devizul de lucrări de montare şi demontare a schelei valoarea lucrărilor a fost estimată la suma de 196.813,04 lei, devizul fiind contrasemnat de comisia proiectului, beneficiar, proiectant responsabil tehnic şi diriginte de şantier (f.d.24-25).

Potrivit procesului verbal de recepţie a lucrărilor executate pe august 2023, acesta a fost semnat de comisia de recepţie, antreprenorul general SRL „Ivis Construct"şi, investitorul preşedintele raionului Rîşcani Vasile Secrieru (f.d.30-31).

La data de 01.09.2023 cu nr.645 a fost înregistrată cererea prealabilă depusă de SRL „Ivis Construct" către președintele raionului Rîșcani Vasile Secrieru cu privire la achitarea lucrărilor suplimentare executate conform devizelor anexate, însă fără vreun rezultat din partea pârâtului (f.d.32).

Prin urmare, la data de 06 noiembrie 2023, reprezentantul reclamantului SRL „Ivis Construct", avocatul Nicolae Negrei a înaintat cerere de chemare în judecată în contradictoriu cu Consiliul raional Rîșcani, privind încasarea datoriei în sumă de 196.813,04 lei, penalității în sumă de 11.021,00 lei și a cheltuielilor de judecată sub formă de taxă de stat în sumă de 6.236,00 lei și asistență juridică în sumă de 20.000,00 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Drochia (sediul Rîșcani) din 24.01.2024 acțiunea a fost admisă parțial: S-a încasat de la Consiliul raional Rîșcani în beneficiul SRL „Ivis Construct" conform contractului de antrepriză nr. 87 din 21.10.2022 şi nr. 23 din 07.03.2023 suma datoriei contractuală de 196 813,04 lei, penalitatea contractuală în sumă de 11 021,00 lei pentru perioada 24.08.2023 -18.10.2023, în total suma de 207 834,04 lei; S-a încasat de la Consiliul raional Rîşcani în beneficiul SRL „Ivis Construct" cheltuielile de judecată sub formă de taxă de stat achitată de reclamant în sumă de 6 236,00 lei şi pentru asistența juridică suma de 10 000,00 lei.

Pentru a decide astfel, instanța de fond a reținut că, după recepționarea lucrării (august 2023), Consiliul raional Rîșcani, reprezentat de președintele raionului Vasile Secrieru era obligat să plătească retribuția de 196.813,04 lei convenită între părți, însă nu și-a executat obligația, reclamantul a expediat în adresa sa cerere prealabilă, însă pârâtul nu a reacționat.

Prin urmare instanța de fond a concluzionat asupra temeiniciei acțiunii civile.

Nefiind de acord cu hotărârea menționată, la data de 15.02.2024, Consiliul raional Rîşcani a contestat hotărârea primei instanţe, solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii cu emiterea unei hotărâri noi prin care acțiunea va fi respinsă.

La data de 23.02.2024, SRL „Ivis Construct" prin intermediul avocatului Nicolae Negrei la fel a contestat hotărârea Judecătoriei Judecătoriei Drochia (sediul Rîșcani) din 24.01.2024, solicitând admiterea apelului, casarea parțială a hotărârii în latura admiterii parțiale a cerinței de încasarea cheltuielilor de asistență juridică și în acest sens a solicitat emiterea unei hotărâri noi prin care acțiunea va fi admisă integral.

Colegiul civil consideră că cererea de apel declarată de Consiliul raional Rîșcani este întemeiată și necesar de a fi admisă, cu casarea hotărârii instanței de fond și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii, iar cererea de apel depusă de SRL „Ivis Construct" neîntemeiată și necesar de respins, având în vedere următoarele argumente.

Conform art.1352 Cod civil, (1) prin contractul de antrepriză o parte (antreprenor) se obligă să efectueze pe riscul său o anumită lucrare celeilalte părţi (client), iar aceasta se obligă să recepţioneze lucrarea şi să plătească preţul convenit. (2) Obiectul contractului de antrepriză poate fi atît producerea sau transformarea unui bun, cît şi obţinerea unor alte rezultate prin efectuarea de lucrări.

Potrivit prevederilor art.1331 Cod civil, (1) în cazul în care, la încheierea contractului, preţul lucrărilor sau serviciilor a făcut obiectul unei evaluări, antreprenorul sau prestatorul trebuie să justifice majorarea retribuţiei. (2) Beneficiarul nu este obligat să plătească majorarea de la alin.(1) decît în măsura în care ea rezultă din lucrările, serviciile sau cheltuielile pe care antreprenorul sau prestatorul nu le-au putut prevedea la momentul încheierii contractului.

În conformitate cu art.1363 Cod civil, (1) după executarea lucrării, clientul este obligat să recepţioneze lucrarea în modul, la locul şi în termenul stabilit de legislaţie sau de contract. (2) Recepţionarea este o declaraţie prin care clientul acceptă lucrarea, cu sau fără rezerve. (3) Recepţionării i se asimilează situaţia în care clientul nu preia lucrarea în termenul stabilit în acest scop de antreprenor.

Conform art.1372 Cod civil, (1) după recepţionarea lucrării, clientul este obligat să plătească retribuţia convenită de părţi, dacă legislaţia sau contractul nu prevăd plata în rate, sau în alt mod. (2) Clientul are dreptul să reţină din retribuţie o sumă suficientă pentru a acoperi rezervele pe care le-a făcut la recepţionare privind viciile lucrării, pînă vor fi făcute reparaţiile sau corecţiile necesare. (3) Clientul nu-şi poate exercita dreptul stipulat la alin.(2) dacă antreprenorul acordă suficiente garanţii executării obligaţiilor sale.

Potrivit art. 947 alin. (1) Cod civil, clauza penală este o prevedere contractuală prin care părţile evaluează anticipat prejudiciul, stipulând că debitorul, în cazul neexecutării obligaţiei, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun (penalitate).

Potrivit art. 942 alin. (1) Cod civil, în cazul în care o sumă de bani nu este plătită la scadenţă, creditorul are dreptul la dobîndă de întîrziere pentru suma respectivă din data imediat următoare scadenţei plăţii pînă la data în care s-a efectuat plata, la rata prevăzută la alin.(2) ori la o altă rată prevăzută de dispoziţiile legale speciale.

Conform art. 942 alin. (4) Cod civil, în cazul în care s-a stipulat o clauză penală, creditorul poate să ceară, la alegere, fie dobînda de întîrziere calculată conform dispoziţiilor prezentului articol, fie penalitatea pentru întîrziere.

Astfel, la data de 21 octombrie 2022, în urma desfăşurării procedurii de achiziţie publică din 12.10.2022, între Consiliul Raional Rîşcani în calitate de beneficiar, reprezentat de preşedintele raionului Rîşcani Secrieru Vasile, pe de o parte şi SRL „Ivis Construct", reprezentată prin administratorul Sîrbu Ion în calitate de antreprenor, pe de altă parte, a fost semnat contractul de antrepriză nr. 87 privind achiziţia prin cererea ofertei de preţ nr. ocdsb3wdpl-MD-l664433133737 din data de 12.10.2022.

Potrivit pct. 1.1. din contract, SRL „Ivis Constmct" s-a obligat să execute lucrările şi anume: „Dezvoltarea infrastructurii de afaceri prin amenajarea pieţei regionale EN-GROS şi spaţiilor destinate activităţilor NON-AGRICOLE din or. Rîşcani- Castel tip de apă din oţel PG1 şi PG2 fabricat industrial cu volumul de 50 m^3".

Potrivit pct. 2.1. din contract - durata de execuţie a lucrărilor contractuale este de 60 zile după primirea ordinului de începerea execuţiei şi asigurării lucrului ritmic de către beneficiar - ordonatorul de credite.

Potrivit pct. 3.1. din contract - valoarea lucrărilor ce reprezintă obiectul prezentului contract este de 2 037 683,00 lei, inclusiv 339 613,83 lei, TVA.

La data de 16.11.2022, prin comunicatul nr. 16, intimatul/reclamant SRL „Ivis - Construct" s-a adresat către apelantul/pîrît prin care a comunicat că în conformitate cu contractul de antrepriză nr. 87 din 21.10.2022, au apărui lucrări adăugătoare de executare a piloţilor foraţi şi că la momentul elaborării devizelor nu a fost posibil de prevăzut existenţa apelor subterane şi a solicitat aprobarea devizului privind lucrările adăugătoare.

La data de 05.12.2022, ca urmare a deciziei grupului de lucru pentru achiziţii nr. 01 din 05.12.2022, între operatorul economic şi autoritatea contractantă, a fost semnat Acordul Adiţional nr. l, la contractul nr. 87 din 21.10.2022, prin care în contract s-au aplicat modificări şi anume - suma totală a contractului de 2 037 683.00 lei se majorează cu 296 037,86 lei.

Prin Decizia Consiliului Raional Rîşcani nr.01/02 din 13.01.2023, cu privire la alocarea mijloacelor financiare pentru anul 2023, s-au alocat mijloace financiare din soldul disponibil al bugetului raţional la situaţia din 01.01.2023, în sumă de 295,3 mii lei, la piaţa angro, pentru amenajare.

Ulterior, în luna august 2023, SRL „Ivis Construct" a prezentat un deviz de lucrări de montare şi demontare a schelei valoarea lucrărilor au estimat-o la suma de 196.813, lei, devizul fiind contrasemnat de comisia proiectului, beneficiar, proiectant responsabil tehnic şi diriginte de şantier.

Instanţa de fond eronat a constatat că procesul-verbal de recepţie a lucrărilor executate pe august 2023, semnat de comisia de recepţie este temei de admitere a acțiunii deoarece confirmă că reclamantul SRL „Ivis Construct” a executat lucrările conform devizului local de montare-demontare a schelelor lucrări suplimentare, iar pârâtul Preşedintele reprezentant a Consiliul Local Rîşcani nu a înaintat absolut nici o pretenţie privind calitatea lucrărilor sau termenul de executare a lucrărilor, iar acest fapt atestă recepţionarea lucrărilor în volumul şi preţul executat.

Conform prevederilor art.76 al.7 pct.1,2 a Legii privind achizițiile publice, contractele de achiziţii publice/acordurile-cadru pot fi modificate, fără organizarea unei noi proceduri de achiziție publică, în următoarele situaţii:

1) atunci cînd sînt îndeplinite în mod cumulativ următoarele condiţii:

a) devine necesară achiziţionarea de la contractantul iniţial a unor bunuri, lucrări sau servicii suplimentare care nu au fost incluse în contractul iniţial, dar care au devenit strict necesare pentru îndeplinirea acestuia;

b) schimbarea contractantului este imposibilă;

c) orice majorare a preţului contractului reprezentînd valoarea bunurilor/ lucrărilor/serviciilor suplimentare nu depăşeşte 15% din valoarea contractului iniţial;

2) atunci cînd sînt îndeplinite în mod cumulativ următoarele condiţii:

a) modificarea a devenit necesară în urma unor circumstanţe pe care o autoritate contractantă care acţionează cu diligenţă nu ar fi putut să le prevadă;

b) modificarea nu afectează natura generală a contractului;

c) creşterea preţului nu depăşeşte 15% din valoarea contractului de achiziţii publice/acordului-cadru iniţial;

Reclamantul a invocat efectuarea lucrărilor suplimentare care nu au fost prevăzute în contractul inițial însă contractul nu a fost modificat așa cum prevede Legea privind achizițiile publice.

În aceeași ordine de idei este de menționat că, semnarea devizului local de montare-demontare a schelelor lucrări suplimentare, de către preşedintele raionului reprezentant a Consiliul Local Rîşcani, fără modificarea contractului, nu poate produce efecte juridice, iar referitor la plata sumei de 196 813,04 lei, solicitarea data a fost examinată la şedinţa Consiliului Raional Rîşcani din 15.08.2023, unde a fost supusă votului propunerea de a aloca 196,9 mii lei pentru montarea şi demontarea schelelor la piaţa angro şi ca rezultat solicitarea a fost respinsă, rezultatul votului fiind: Pro - 0; împotrivă - 1; s-au abţinut – 23.

Ulterior, la şedinţa Consiliului din 22.09.2023, s-a inclus în ordinea de zi, chestiunea cu privire la alocarea sumei de 196,9 mii lei pentru montarea şi demontarea schelelor la piaţa angro, unde preşedintele şedinţei a propus să fie exclusă suma de 196,9 mii lei din decizie, propunere supusă votului, rezultatul votului fiind: Pro - 19, împotrivă - 0; s-au abţinut - 4.

În asemenea circumstanțe, cererea prealabilă (notificarea) SRL ”Ivis - Construct”, nu putea fi satisfacută de către Consiliul Raional, deoarece majorarea prețului depășește 15% din valoarea contractului inițial ținînd cont și de acordul adiţional nr. 1 din 05.12.2022.

Colegiul reține că, începînd de la faptul că devizul prezentat nu este datat, nu e clar la ce data a fost semnat, acesta nu poate fi interpretat ca o sursă de obligaţii pecuniare faţă de apelant, prin urmare, reclamantul/intimat nu a prezentat nici o probă care ar justifica cerinţa sa, nu a demonstrat că lucrările efectuate ce depăşesc limita contractului, nu au fost previzibile la data semnării contractului, mai mult ca atît, aceste lucrări care se pretind a fi neprevăzute, au fost discutate şi aprobate la semnarea contractului.

Urmează a fi apreciat critic argumentul reclamantului/intimat, precum că potrivit procesului-verbal de recepţie a lucrărilor executate pe august 2023, acesta a fost semnat de comisia de recepţie, antreprenorul general SRL „Ivis Construct", investitorul preşedintele raionului Rîşcani Vasile Secrieru, deci se atestă recepţionarea lucrărilor în volumul şi preţul executat.

Or, acesta nici nu este un act juridic nu produce careva efecte juridice, nu este un contract sau un acord adiţional, nu a fost aprobat de către Consiliul, unica autoritate în drept să decidă aceste plăţi din bugetul local şi să împuternicească pe preşedintele raionului să semneze un acord adiţional suplimentar, la contract, încheiat şi semnat între părţi, ce ar produce efecte juridice şi ar permite debursarea sumei solicitate de reclamant şi eronat dispuse spre încasare de instanţa de fond.

Mai mult, la caz, nu există un contract s-au un acord adiţional la contract, convenit cu bună credinţă între părţi, ce ar justifica temeinicia solicitărilor reclamantului/intimat şi anumeachitarea sumei de 196,9 mii lei.

Potrivit art. 992 Cod civil, (1) Contract este acordul de voinţă realizat între două sau mai multe persoane prin care se stabilesc, se modifică sau se sting raporturi juridice.

(2) Contractului îi sînt aplicabile normele cu privire la actul juridic.

Articolul 776 Cod civil, obligaţiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) şi din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condiţiile legii.

Potrivit art. 858 alin. (1) și (2) Cod civil, (1) temeiul executării rezidă în existenţa unei obligaţii.

(2) Obligaţia trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credinţă, la locul şi în momentul stabilit.

În cazul în care nu este temei de încasare a sumei solicitate, nu este temei nici de încasare a penalității or, penalităţile solicitate de reclamant şi admise de instanţa de fond, nu provin dintr-un act juridic, dintr-un contract negociat între părţi, mai mult ca atît, suma prevăzută de contractul de antrepriză nr.87 din 21.10.2022 şi acordul adiţional nr. 1 din 05.12.2022, a fost achitată integral în termen, apelantul ne avînd careva întîrzieri, care ar fi întemeiat pretenţia reclamantului referitor la calcularea şi solicitarea penalităţilor.

Prin urmare, Colegiul civil constată netemeinicia acțiunii civilă și drept urmare va respinge cererea de chemare în judecată înaintată de SRL „Ivis Construct" împotriva Consiliului raional Rîşcani privind încasarea sumei şi cheltuielilor de judecată.

Potrivit art. 82 Codul de procedură civilă, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat, taxa de timbru şi cheltuielile de judecare a cauzei.

Conform prevederilor art.98 al.1 CPC RM cheltuielile aferente judecării cauzei, suportate de instanţa judecătorească, precum şi taxa de stat, de a căror plată reclamantul a

fost scutit, se încasează la buget de la pîrît proporţional părţii admise din acţiune dacă pîrîtul nu este scutit de plata cheltuielilor de judecată.

Astfel, având în vedere că apelantul Consiliul raional Rîșcani, fiind autoritate publică, este scutit prin lege de la achitarea taxei de stat, Colegiul civil va dispune de a încasa de la SRL „Ivis Construct” în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 5767,24 lei de plata căreia apelantul a fost scutit la înaintarea cererii de apel.

În temeiul art.385 lit. c), 390 CPC RM colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți

Decide:

Apelul declarat de SRL „Ivis Construct se respinge.

Apelul declarat de Consiliul raional Rîşcani se admite.

Hotărîrea judecătoriei Drochia (sediul Rîșcani) din 24.01.2024, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de SRL „Ivis Construct” împotriva Consiliului raional Rîşcani privind încasarea sumei şi cheltuielilor de judecată se casează integral cu emiterea unei noi hotărîri prin care cererea de chemare în judecată înaintată de SRL „Ivis Construct” împotriva Consiliului raional Rîşcani privind încasarea sumei şi cheltuielilor de judecată se respinge integral.

Se încasează de la SRL „Ivis Construct” cu sediul în mun. Chişinău, str. Petricani, 23/3, IDNO 1016600027940, în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 5767,24 lei.

Decizia este definitivă dar poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni de la comunicare prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței,
Judecător: Adriana Garbuz

Judecătorii Iulia Grosu Svetlana Șleahtițki